

Abstract. The article examines the essence and importance of labor payment calculations in the enterprise's activities, defines the systems and forms of labor payment used in enterprises. The provisions of the normative and legal regulation of labor payment calculations were studied, and the organization and methodology of accounting and taxation of such calculations were analyzed. The method of analysis of the formation and use of the wage fund was separately considered, as well as the search for ways to improve this process was carried out.

Keywords: accounting, taxation, analysis, remuneration, salary, labor remuneration fund.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Сук Л. Облік праці та її оплати. *Бухгалтерія*. 2011. № 2. С. 37–44.
2. Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Беленкова М. І. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: підручник. 5-те вид., перероб. і допов. Київ: Алерта, 2009. 1056 с.
3. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік: підручник. Київ: Кондор, 2005. 320 с.
4. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/322-08>
5. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
6. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
7. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>
8. Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 26.06.1997 № 400/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/400/97-%D0%B2%D1%80>
9. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 № 1533-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1533-14>
10. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати: Держкомстат України: наказ від 13.01.2004 № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0114-04>
11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14>
12. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Мінфін України: наказ від 28.10.2003 № 601. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>
13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Мінфін України: наказ від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0893-99>
14. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці: Держкомстат України: наказ від 05.12.2008 № 489. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0489202-08#Text>
15. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. Київ: ЦНІ, 2005. 254 с.

УДК 005.7:316.46]’06

ЕВОЛЮЦІЯ ЛІДЕРСТВА В СУЧАСНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

А. Я. Максим'як

Анотація. У статті ретельно розглядається актуальне питання щодо необхідності впровадження ефективної системи лідерства на підприємстві з метою підвищення його загальної ефективності. Лідерство визнається як важливий елемент у внутрішній структурі організації, який визначає не лише особистісні якості лідера, але й впливає на якісні характеристики організаційного середовища.

Лідерство в контексті цієї статті розглядається як каталізатор для досягнення високих стандартів продуктивності. Аналізуються якісні аспекти особистості лідера, які визначають його здатність впливати на організаційну культуру та досягнення стратегічних цілей. Зазначається, що належна увага до розвитку лідерських якостей та навичок може відкрити нові перспективи для оптимізації бізнес-процесів, підвищення мотивації персоналу та створення ефективного внутрішнього середовища.

Ключові слова: лідерство, управління, ефективність, підприємство, функції лідерства, тактики лідерського впливу, інноваційний підхід.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах сучасних ринкових змін, коли підприємства стикаються з непередбачуваністю та постійними викликами, враховуючи ризики внутрішнього та зовнішнього середовища, складні завдання, пов'язані з економічними взаємодіями з постачальниками, посередниками та бізнес-партнерами, стає важливим застосування не лише традиційних

методів на новому рівні, а й пошук новаторських, раніше невідомих підходів. Сучасні методи управління та інновації стають необхідними для відповіді на виклики економічного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми.

Останнім часом значно зросла увага наукової літератури до аналізу лідерства у сфері управління підприємством. Це пояснюється тим, що в умовах сучасних змін на ринках лідерство стає ключовим елементом ефективного управління. Великий внесок у розгляд сутності терміна «лідерство» та висвітлення різних теорій лідерства зробили такі вчені: П. Друкер, Р.-Л. Дафт, Дж. Террі, Р. Танненбаум, І. Вешлер, Ф. Масарик, О. Євтіхов, В. Б. Балдер, Л. Джуелл, Дж. Л. Гібсон, Дж. В. Нюстром, К. Девіс, Р. Стогділл, Д. М. Кузес та ін. Проте, на наш погляд, більшість цих робіт стосується психологічних аспектів лідерства і вимагає більш детального дослідження впливу лідерства на ефективність та результативність діяльності підприємства з погляду організаційного менеджменту.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Завдання розгляду загальної проблеми пов'язане з необхідністю докладнішого дослідження впливу лідерства на ефективність та результативність діяльності підприємства з огляду на аспекти організаційного менеджменту. Це питання залишається відкритим і потребує більш глибокого аналізу та апробації. До цього часу було здійснено обмежені спроби дослідження цієї проблеми, наявні роботи в основному фокусуються на загальних аспектах лідерства, залишаючи без належної уваги конкретні взаємозв'язки з ефективністю організаційного управління.

Мега статті – обґрунтування необхідності впровадження ефективної системи лідерства на підприємстві для підвищення його ефективності та конкурентоспроможності через визначення ключових аспектів лідерського підходу, ідентифікацію потенційних перешкод і визначення стратегій подолання, а також вивчення впливу ефективного лідерства на мотивацію персоналу, інноваційний розвиток та забезпечення сталого росту підприємства.

Основний розділ. Ефективність управління є критичним аспектом сучасного підприємництва, визначаючи його якісні характеристики та забезпечуючи досягнення стратегічних цілей. Надійне управління забезпечує своєчасне виконання виробничих програм, ефективний контроль за процесами виробництва та збуту, а також оптимальне управління зниженням витрат. Здатність ефективно керувати роботою виробничого колективу відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності та успішності підприємства. Отже, вдосконалення управлінських практик стає стратегічною необхідністю для досягнення конкурентних переваг та утримання лідерської позиції на ринку.

Сучасний управлінський підхід реалізується через науково обґрунтоване та правильне планування роботи підприємства, його організацію, аналіз і контроль діяльності, а також мотивацію працівників. В сучасних умовах розвивається нова концепція управління, яка ґрунтується на лідерстві під час управління підприємством. Лідерство виступає ключовим складником та якісною характеристикою управління, що створює сприятливі умови для постійного відтворення та розвитку підприємства. Лідерство визначається як «здатність члена групи впливати на інших членів групи з метою досягнення конкретної мети, мотивувати їх для виконання певної задачі, активно впроваджувати в свідомість членів соціальної групи певні ідеї та/або впливати на колективну свідомість групи» [1, с. 167]; або як «послідовне та цілеспрямоване використання ефективних методів, прийомів і технологій самореалізації і саморозвитку потенціалу персоналу для досягнення цілей підприємства» [2, с. 158]. Лідерство відкриває можливості для підвищення ефективності діяльності підприємства через якісні характеристики особистості лідера, що забезпечують вдосконалення організації виробництва та внутрішньогосподарської структури управління, сприяють постійним позитивним змінам для досягнення вищого рівня продуктивності.

Лідерство являє собою ключовий організаційний елемент, його характеристика визначається за здатністю керівників, як-от активність, творчість, здатність приймати нові ідеї і формувати команду однодумців. Лідер – це особа, яка чітко усвідомлює свої цілі та шляхи їх досягнення, маючи достатньо сил і ресурсів для виконання цього завдання. Лідерство виконує низку функцій, як-от встановлення цілей, планування дій, ухвалення рішень, організація ро-

бочих процесів, контроль та самоконтроль виконаних завдань, а також забезпечення ефективної комунікації та наявності необхідної інформації.

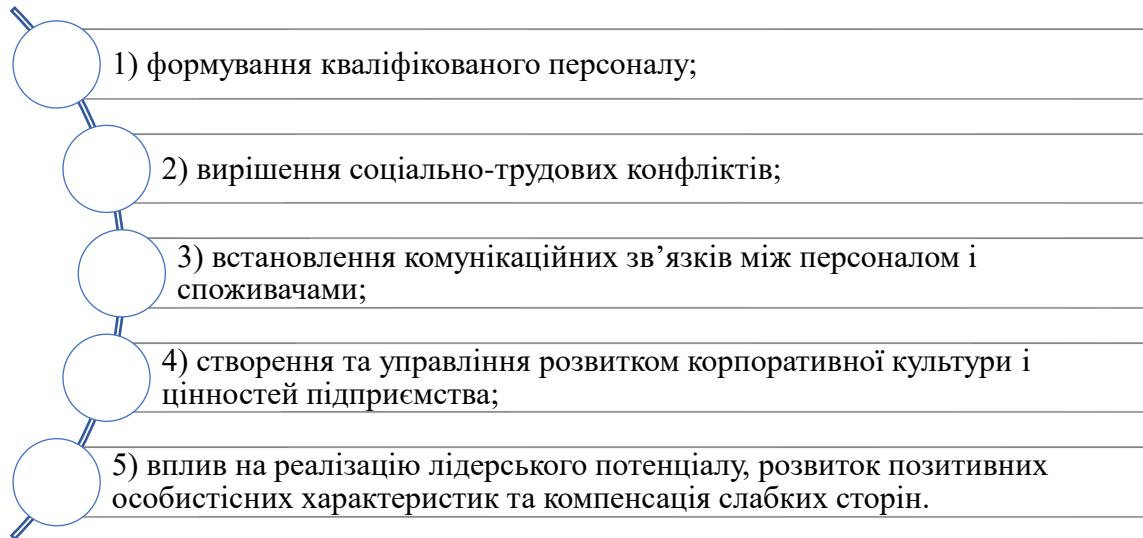

Рис. 1. Базові функції лідерства

Ефективне функціонування підприємства вимагає впровадження новітніх методів управління, активізації трудового колективу та вдосконалення системи лідерського впливу.

Впровадження ефективної системи лідерства на підприємстві для підвищення його ефективності вимагає поетапної реалізації з дотриманням алгоритму: делегування управлінських завдань лідерам; визначення та виділення лідерських елементів у системі управління підприємством; розробка нормативного, методичного та організаційно-управлінського забезпечення управління лідерством на підприємстві; аналіз реалізації лідерства в управлінні підприємством; планування розвитку і реалізації потенціалу лідерства; впровадження характеристик лідерства в систему управління підприємством; виконання функцій лідерства; розвиток лідерського потенціалу, впровадження програми розвитку корпоративних лідерських якостей; контроль за реалізацією та розвитком лідерства на підприємстві.

У процесі виконання функцій лідерства важливо враховувати різноманітні аспекти та прийоми для ефективного лідерського впливу, орієнтовані на конкретну ситуацію.

Рис. 2. Успішні тактики лідерського впливу

Під час співпраці з колективом важливо керуватися принципами взаємної консультації, враховуючи думки та допомагаючи спільно розробляти рішення. Підтримка відкритості до ідей і думок членів команди сприяє зміцненню взаєморозуміння та підвищує рівень ефективності прийнятих рішень.

Рациональне переконання включає в себе обґрунтовану та логічну аргументацію, яка допомагає переконати команду чи співробітників у правильності обраного напрямку. Цей метод базується на здатності лідера логічно аналізувати ситуацію та пропонувати обґрунтовані рішення.

Консультація включає в себе залучення членів команди до процесу прийняття рішень, коли кожен може висловлювати свої ідеї та думки. Це сприяє врахуванню різноманітних поглядів та забезпеченню широкого спектру перспектив під час ухвалення рішення.

Натхненний заклик відіграє важливу роль у стимулюванні команди до досягнення високих результатів. Лідер, використовуючи мотиваційні та інспіраційні методи, може підняти робочий дух та заохочувати співробітників до активного залучення у спільні завдання.

Усі ці тактики мають бути впроваджені зі врахуванням принципів взаємних консультацій, співпраці з колективом, обґрунтованого вибору оптимального варіанта рішення та емоційного забарвлення прийнятих рішень. Такий комплексний підхід сприяє розвитку високопродуктивного лідерства та забезпечує успішне досягнення поставлених завдань.

Ефективність будь-якої тактики лідерського впливу, яку використовує керівник підприємства в колективі, забезпечить відмінний результат, якщо лідер передусім сприяє співпраці в колективі, підтримує відкрите спілкування та співпрацю, правильно організовує взаємодію з представниками зовнішнього середовища. Зазначимо також, що використання інноваційного підходу та орієнтація на прогресивні зміни і технології допомагають вирішувати проблеми. Зрештою, важливо, щоб лідер був відкритим до свого колективу, досягав позитивних результатів та виконував поставлені завдання, які задовольняють інтереси всіх заінтересованих сторін.

Висновки. Впровадження ефективного лідерства та застосування нових методів управління на підприємстві може значно вплинути на його економічний потенціал. Передусім це сприятиме оптимальному використанню ресурсів та забезпечить більш ефективну діяльність підприємства загалом. Використання передових методів управління дасть змогу лідерам підприємства здійснювати більш точно та обґрунтоване прийняття рішень, що позитивно позначиться на його фінансових показниках.

Покращення внутрішнього мікроклімату на підприємстві є ще однією важливою перевагою впровадження ефективного лідерства. Зміцнення комунікацій між керівництвом та персоналом, а також створення позитивного робочого середовища сприятиме збереженню та підвищенню мотивації працівників. Зростання рівня мобільності персоналу також стає можливим завдяки впровадженню ефективного лідерства, оскільки працівники відчують підтримку та стимули до професійного зростання.

Внаслідок цих змін досягнення результативних показників роботи підприємства стає більш доступним та стійким. Ефективне керівництво сприяє формуванню команди, яка спільно працює для досягнення стратегічних цілей, що позитивно впливає на конкурентоспроможність та стійкість підприємства на ринку. Отже, інвестиції в удосконалення лідерського підходу та методів управління є ключовим елементом для досягнення успіху та стабільності підприємства в сучасних умовах бізнесу.

Abstract. This article carefully examines the topical issue of the need to implement an effective leadership system at the enterprise in order to increase its overall efficiency. Leadership is recognized as an important element in the internal structure of the organization, which determines not only the personal qualities of the leader, but also affects the qualitative characteristics of the organizational environment.

Leadership, in the context of this article, is seen as a catalyst for achieving high standards of performance. Qualitative aspects of the leader's personality are analyzed, which determine his ability to influence the organizational culture and the achievement of strategic goals. It is noted that due attention to the development of leadership qualities and skills can open new perspectives for optimizing business processes, increasing staff motivation and creating an effective internal environment.

Keywords: leadership, management, efficiency, enterprise, leadership functions, tactics of leadership influence, innovative approach.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Швець Д. В., Цукан О. М., Расторгуєва Н. О. Трансформація лідерства в суспільстві. Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи. 2022. № 1(1). С. 159–171.
2. Єфіменко М. О. Роль лідерства в системі управління персоналом на підприємстві. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 24. С. 157–162.